

Centraal Planbureau

> Retouradres. Centraal Planbureau, Postbus 80510, 2508 GM, Den Haag

De Minister van Economische Zaken
De heer H.G.J. Kamp
Postbus 20101
2500 EK Den Haag

Centraal Planbureau
Van Stolkweg 14
Postbus 80510
2508 GM Den Haag

T (070) 3383 380
I www.cpb.nl

Datum: 2 april 2013

Betreft: reactie CPB op motie Pechtold c.s.

Excellentie, *Leende Horik*

Uw kenmerk

Ons kenmerk
13 00940

Bijlagen

Op dinsdag 12 maart is in de Tweede Kamer de motie Pechtold c.s. aangenomen, met de volgende tekst:

"Constaterende dat het evident is dat vele onderwijsinvesteringen positieve effecten hebben op de economie; constaterende dat deze positieve effecten niet altijd voldoende tot uiting komen in de economische modellen van het CPB; overwegende dat de voorzitter van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen ervoor pleit om de CPB-modellen op dit punt te verbeteren; verzoekt de regering, het CPB te vragen om te onderzoeken hoe de economische effecten van investering in onderwijs beter tot hun recht kunnen komen in de modellen"

Bij beantwoording van deze brief graag ons kenmerk vermelden

U hebt mij via uw medewerkers op 13 maart jongstleden om een reactie op de motie gevraagd, zoals ook door de Minister-President werd toegezegd aan de Tweede Kamer. Die reactie kan ik u hierbij geven.

De lange termijn effecten van onderwijsinvesteringen komen op vele manieren tot uiting in het werk van het CPB. Het peildool van de president van de KNAW begint met de claim dat het CPB deze op lange termijn renderende investeringen niet meeneemt in de haar beleidanalyses. bijvoorbeeld de doorrekening van het regeerakkoord, diverse bezuinigingspakketten, of verkiezingsprogramma's. Daarmee zouden die investeringen door het CPB geen waarde toegekend krijgen. Dit is echter een onjuiste voorstelling van zaken: de waarde van onderwijs zit volop in de CPB-analyses.

Neem bijvoorbeeld de doorrekening van de verkiezingsprogramma's. De effecten van onderwijsmaatregelen die politieke partijen van plan zijn te nemen in een regeerperiode worden door het CPB tot 2070 berekend. Figuur 2.4 op pagina 50 van de meest recente editie van *Keuzes in Kaart* (KIK 2012), laat deze effecten zien voor alle partijen. Dit betekent bijvoorbeeld dat het CPB ervan uitgaat dat een kleuter die vanaf vandaag beter onderwijs geniet daar tot aan haar pensioen profijt van heeft. Zij zal met een bepaalde kans beter scoren op de basisschool, misschien naar het VWO gaan in plaats van naar de Havo, wellicht naar de universiteit gaan om te studeren en later een betere baan vinden. Deze kwaliteitsimpuls is niet gratis en vanzelfsprekend gaat de kost voor de baat uit.

Centraal Planbureau

Het CPB boekt daarom de kosten van beter onderwijs per direct in. De baten van een beter geschoolde bevolking volgen op lange termijn en de berekeningen laten deze toekomstige opbrengsten dan ook zien.

Datum
2 april 2013

Ons kenmerk
13 00940

*Bij beantwoording van deze
brief graag ons kenmerk
vermelden*

In de CPB-publicatie *Onderwijsbeleid in Nederland: De kwantificering van effecten* (2011) wordt uitgelegd, zie bijvoorbeeld figuur 3.1 op pagina 16, hoe ons onderwijsmodel werkt en wat daarin de lange termijneffecten van onderwijsmaatregelen zijn. Het begint met het bepalen van de wetenschappelijke kennis over de effectiviteit van onderwijsmaatregelen, door middel van studie van de wetenschappelijke literatuur en door eigen beleidsanalyses van de Nederlandse situatie door de onderzoekers in het CPB-programma Onderwijs. Dit gebeurt door eigen onderzoek, door samen te werken met wetenschappers en door het vertalen van studies uit het buitenland naar de Nederlandse situatie.

Dit dient als input voor de analyse. Het rekenmodel maakt vervolgens het effect van een voorgenomen maatregel gedurende het hele leven van de leerlingen inzichtelijk. Positieve effecten van een bepaalde maatregel resulteren in een hoger opgeleide beroepsbevolking. Hierdoor veranderen de kansen waarmee laag-, middel- en hoogopgeleiden de arbeidsmarkt betreden. De opbrengsten en kosten van deze veranderende beroepsbevolking drukt het model uit in een veranderd structureel niveau van het bruto binnenlands product (bbp) en een veranderd arbeidsaanbod. Op deze manier worden de opbrengsten van een bepaalde maatregel afgezet tegen de kosten ervan.

In deze analyse gebruikt het CPB alleen die maatregelen waarvan het effect wetenschappelijk kan worden onderbouwd. Voor de overige maatregelen melden wij dat het effect onbekend is. Maar dat betekent niet dat de maatregel geen waarde heeft, alleen dat deze niet valt te expliciteren. Zonder deze explicitering heeft de maatregel een waarde die gelijk is aan de waarde die de samenleving toekent aan alle onderwijsuitgaven als geheel.

Door de huidige stand van de wetenschap is het voor een beperkt aantal concrete maatregelen mogelijk die toekomstige opbrengsten expliciet te maken. Daar liggen grenzen voor alle betrokkenen, het CPB inbegrepen.

Dit laat onverlet dat het CPB vanzelfsprekend voortdurend bezig is met het verbeteren van haar modellen en daarvoor in contact staat met deskundigen uit binnen- en buitenland.

Ik hoop hiermee aan uw verzoek te hebben voldaan.

Hoogachtend,

prof. dr. C.N. Teulings

directeur